

OBRAĆANJE

(Isključivo za medije. Nije zvaničan dokument.)

PRESEDNIK

Hag, 14. oktobar 2013.

Obraćanje sudije Theodora Merona, predsednika Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju i predsednika Mehanizma za međunarodne krivične sudove Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija 14. oktobra 2013.

Gospodine predsedniče, ekscelencije, dame i gospodo,

Čast mi je sa se danas pojavim pred Generalnom skupštinom, i to tokom predsedavanja Antigve i Barbude, u dvojnog svojstvu predsednika Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju i predsednika Mehanizma za međunarodne krivične sudove.

Gospodine predsedniče, želeo bih da Vam čestitam na preuzimanju funkcije predsedavajućeg Generalne skupštine i da Vam poželim puno uspeha u preuzimanju odgovornosti koja ide uz tu ulogu.

Zadovoljstvo mi je da Vam danas predstavim i 20. godišnji izveštaj Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju i prvi godišnji izveštaj Mehanizma za međunarodne krivične sudove, institucije koja će naslediti i Međunarodni krivični sud za Ruandu i Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju.

* * *

Dopustite mi da počnem s kratkim pregledom kontinuiranog rada MKSJ i napretku postignutom u ispunjenju njegovog mandata.

Od mog prethodnog godišnjeg izveštaja Generalnoj skupštini, Međunarodni sud je nastavio da fokusira svoj rad na završavanje postupaka što je pre moguće, i u jednogodišnjem periodu koji je okončan 1. avgusta izrekao je više presuda nego u skoro bilo kojem drugom jednogodišnjem periodu. Konkretno, Međunarodni sud je izrekao pet prvostepenih presuda, tri presude po žalbi, jednu presudu po žalbi na oslobađajuću presudu izrečenu u skladu s pravilom 98bis Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ i četiri presude u postupcima zbog nepoštovanja suda.

Pred MKSJ se trenutno vode četiri predmeta u prvostepenom postupku i sedam predmeta u žalbenom postupku. Napominjem da su sudije Žalbenog veća takođe sudije u Žalbenom veću Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu, te da u tom svojstvu imaju pred sobom dodatnih šest predmeta u žalbenom postupku, kao što će vas moj dragi prijatelj, predsednik Joensen, obavestiti za nekoliko minuta.

Što se tiče aktuelnih prvostepenih postupaka pred MKSJ, prema našim trenutnim predviđanjima dva suđenja, u predmetima *Karadžić* i *Hadžić*, biće okončana tokom 2015. godine, dok se okončanje jednog suđenja, u predmetu *Mladić*, očekuje polovinom 2016. godine. U predmetu *Šešelj*, u kojem se izricanje presude prethodno očekivalo u oktobru 2013. godine, optuženi je podneo zahtev za izuzeće jednog od sudija u tom postupku. Sudijska komisija koja je imenovana da razmotri taj zahtev prihvatila ga je većinom glasova. Dalje odluke u ovom postupku se još očekuju, i nadam se da ću moći da iznesem više detalja u svom novembarskom izveštaju Savetu bezbednosti.

Eventualni žalbeni postupci koji bi proistekli iz gorepomenuta četiri suđenja potpašće pod nadležnost Mehanizma za međunarodne krivične sudove, a ne pod nadležnost MKSJ, u skladu s Rezolucijom 1966 Saveta bezbednosti iz 2010. godine.

Osvrnuću se sada na sedam žalbenih postupaka pred MKSJ. Trenutno se očekuje da rad na svim ovim žalbama sem jedne bude gotov početkom 2015. godine. Presude po žalbi u predmetu *Đorđević*, kao i u predmetu *Šainović i drugi*, koji obuhvata više optuženih, očekuju se do kraja ove godine, dok se još četiri presude po žalbama očekuju do početka 2015. godine. Poslednji preostali žalbeni postupak, u predmetu *Prlić i drugi*, obuhvata šestoricu optuženih i predviđa se da će biti okončan sredinom 2017. godine.

Iako je do završetka preostalog pravosudnog rada MKSJ i njegovog konačnog zatvaranja ostalo još izvesno vreme, Međunarodni sud nastavlja da preduzima korake kako bi obezbedio neometano i efikasno zatvaranje ove institucije.

Između ostalih mera, Međunarodni sud je razvio konsolidovan i sveobuhvatan plan kako bi ispunio strategiju okončanja svog rada i prebacivanje relevantnih funkcija na Mehanizam za međunarodne krivične sudove. Princip kojim smo se vodili jeste da se srazmerno okončavanju pravosudnih aktivnosti smanjuje broj zaposlenih, objekti prazne i oprema rashoduje. Ovi sukcesivni koraci će obezbediti da se zatvaranje Međunarodnog suda izvede što je brže moguće, a da se pritom ne ugroze suštinske funkcije Međunarodnog suda niti njegova sposobnost da ispuni svoj mandat. Naravno, svi ovi koraci će biti sprovedeni uz poštovanje osnovnih principa ispravne procedure i pravičnosti.

U svakoj instituciji smanjivanje broja zaposlenih neminovno utiče na njihov moral, i Međunarodni sud, na moju veliku žalost, u tome nije nikakav izuzetak. Podsećam da prethodni zahtevi Međunarodnog suda o isplaćivanju motivacijskog bonusa za ostanak u obliku malog obeštećenja za prekid ugovora nisu imali pozitivnog odjeka. Ova činjenica, zajedno s nastavkom smanjivanja broja zaposlenih i saznanjem da mnogi od naših talentovanih zaposlenih možda neće biti u stanju da pronađu slična radna mesta nakon što napuste Međunarodni sud, predstavljaju dodatnu poteškoću u održavanju morala zaposlenih.

Uprkos ovim izazovima, ostala dvojica čelnih ljudi Međunarodnog suda i ja fokusirani smo na to da iskoristimo sve resurse koje imamo na raspolaganju kako bismo održali moral zaposlenih na Međunarodnom sudu. Kao i uvek, izuzetno sam zahvalan što, uprkos brojnim izazovima s kojima se susrećemo, zaposleni i dalje obavljaju svoje obaveze s dužnom posvećenošću i pažnjom, čime omogućavaju MKSJ da ispuni mandat koji mu je poveren.

* * *

Gospodine predsedniče, Vaše ekselencije, želeo bih sada da se osvrnem na napredak Mehanizma za međunarodne krivične sudove, koji se često naziva samo Mehanizam.

Mehanizam je započeo s radom otvaranjem njegovog ogranka u Arushi 1. jula 2012. godine, a prošao je još jednu prekretnicu otvaranjem ogranka u Hagu 1. jula 2013. godine. Mehanizam je sada prisutan na dva kontinenta, i ima kancelarije u Ujedinjenoj Republici Tanzaniji i Holandiji, sa terenskom kancelarijom u Ruandi, a naša malobrojna grupa ključnog osoblja uključuje zaposlene iz više od 30 zemalja.

Što se tiče pravosudnog rada, Mehanizam trenutno razmatra jednu žalbu na presudu pretresnog veća MKSR u predmetu *Ngirabatware*. Kao što sam već napomenuo, Mehanizam će rešavati po eventualnim žalbama podnesenim u četiri predmeta pred MKSJ koji se još uvek nalaze u prvostepenom postupku. Dodatne pravosudne aktivnosti koje su se pojavile pred Mehanizmom i o kojima su donesene odluke uključuju zahteve za izmenu zaštitnih mera odobrenih određenim svedocima, postupke u vezi s navodima o nepoštovanju suda i zahteve za pre vremena puštanje na slobodu.

Takođe napominjem da je predviđeno da Mehanizam vodi suđenja trojici od devetorice optuženih pred MKSR koji do današnjeg dana nisu uhapšeni.

Gospodine predsedniče, ekselencije, zahvaljujući posvećenosti i saradnji država članica MKSJ je uspeo da pronađe svako od 161 lica protiv kojih je podigao optužnice — što predstavlja izuzetno dostignuće. Od presudne je važnosti za ostvarenje međunarodne pravde da se sličan rezultat postigne u vezi s onima protiv kojih je optužnice podigao MKSR. Stoga pozivam države članice da preduzmu mere kako bi se obezbedilo da preostali optuženi u bekstvu, bez obzira da li se radi o trojici kojima treba da sudi Mehanizam ili šestorici čiji predmeti su prosleđeni Ruandi da bi im se tamo sudilo, napokon budu uhapšeni i izvedeni pred lice pravde.

Osim toga, u skladu s Prelaznim sporazumima navedenim u Aneksu II Rezolucije 1966 Saveta bezbednosti, nadležnost nad brojnim funkcijama je prebačena s MKSR i MKSJ na Mehanizam. Ove funkcije se odnose na spektar aktivnosti od zaštite i podrške žrtvama i svedocima do pružanja pomoći nacionalnim vlastima, i od izvršenja kazni lica osuđenih pred MKSR i MKSJ do vođenja arhiva kako MKSR, tako i MKSJ.

Ispunjavajući ove i druge obaveze i uspostavljajući se kao institucija u širem smislu, Mehanizam je srećom mogao da se osloni ne samo na predanost i trud sopstvenog osoblja već i na od talenat i stručnost mnogih kolega sa MKSR i MKSJ, koji su, bez obzira na to da li obavljaju dvostruke funkcije ili ne, preuzeli dodatne obaveze i odgovornosti kako bi pomogli Mehanizmu. Veoma sam zahvalan za sve što su učinili i što nastavljaju da rade.

Kako ulazimo u drugu godinu funkcionisanja Mehanizma, moje kolege i ja ćemo nastaviti da radimo na tome da se obezbedi da Mehanizam posluži kao uzor za međunarodno krivično pravosuđe i, šire, za druge institucije Ujedinjenih nacija, između ostalog i tako što će usvojiti najbolje prakse MKSR i MKSJ i poboljšati i dopuniti ih. U isto vreme, ne gubimo iz vida da je Mehanizam stvoren kao privremena institucija, i da će se naše obaveze vremenom smanjivati. Stoga, čak i dok uspostavljamo svoje procese i sisteme i donosimo odluke u vezi s infrastrukturom i zaposlenima, stalno smo usredsređeni na što efikasnije ispunjenje svog mandata, uz pridržavanje pravičnosti i efikasnosti.

* * *

Gospodine predsjedniče, Ekselencije, pre nego što završim želeo bih da napomenem da je MKSJ ranije ove godine obeležio važan datum u svojoj istoriji: 20. godišnjicu osnivanja Međunarodnog suda Rezolucijom 827 Saveta bezbednosti od 25. maja 1993. Te 1993. godine malo je ljudi bilo sigurno kako će Međunarodni sud izgledati, ili šta će uspeti da postigne. Danas sa zadovoljstvom mogu da vas obavestim da je ideal koji je zamišljen Rezolucijom 827, ideal sveta u kojem pozivanje na odgovornost predstavlja jasno očekivanje, a ne izuzetak, postao stvarnost.

I čak i dok se MKSJ približava okončanju svog preostalog rada, možemo biti sigurni da Međunarodni sud za sobom ostavlja svet koji je suštinski promenjen: svet u kojem će — zahvaljujući novom Mehanizmu i privrženosti međunarodne zajednice pitanjima međunarodne pravde i istrajnosti na njima — pretpostavka principijelnog pozivanja na odgovornost lica optuženih za teške zločine ostati norma i u kojem će vladavina prava nastaviti da odnosi prevagu.

Ono što je postignuto ne bi bilo moguće bez kontinuirane podrške država članica Ujedinjenih nacija, i zato je sve to, na jedan vrlo opipljiv način, ne samo nasleđe MKSJ, već i nasleđe međunarodne zajednice.

Hvala vam.

* * *